

الدر المختار

چالشهای ژنتیک و فقه

مؤلف:

زهرا حاتمی

عنوان:

جالشهای ژنتیک و فقه

سنگش و دانش

مؤلف: زهرا حاتمی

ناشر: سنگش و دانش

www.sanjesh.ir

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۹

sanjeshodanesh@iran.ir

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۳۵۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۰۵-۱۴۱۵-۲

نشانی: میدان انقلاب، خیابان انقلاب، خیابان دانشگاه، پلاک ۱۲۶.

تلفن: ۰۲۱۶۱۲۶

«حقوق مادی و معنوی این اثر محفوظ می باشد.»

WWW.KETAB

سرشناسه	: اتمی، زهرا، ۱۳۶۱-
عنوان و نام پدیدآور	: جالش‌های ژنتیک و فقه/ مؤلف زهرا حاتمی.
مشخصات نشر	: جرس سنگش و دانش، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: ۵۰۰ صفحه، ۲۰×۲۵ سانتی‌متر
شابک	: 978-622-05-1415-2
وضعیت فهرست نویسی	: فهرست نشده
موضوع	: ژنتیک - جالش‌های مذهبی - اسلام
موضوع	: Genetics -- Religious aspects -- Islam
موضوع	: ژنتیک انسانی - قوانین و مقررات - ایران
موضوع	: Human genetics -- Law and legislation -- Iran
موضوع	: ژنتیک پزشکی - قوانین و مقررات - ایران
موضوع	: Medical genetics -- Law and legislation -- Iran
موضوع	: مهندسی ژنتیک (فقه)
موضوع	: Genetic engineering (Islamic law)
رده بندی کنگره	: BP۲۳۲/۶
رده بندی دیویی	: ۲۹۷/۴۸۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۷۲۹۹۷-۶

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه
۳	فصل اول
۳	کلیات
۸	فصل دوم
۸	مفاهیم
۹	علم ژنتیک
۱۱	تاریخچه
۱۵	تقسیم‌بندی دانش ژنتیک
۱۷	جهش ژنی
۲۲	اجتهاد
۲۲	مفهوم اجتهاد
۲۴	تاریخچه اجتهاد
۲۵	کاربرد اجتهاد در حقوق و فقه
۲۵	در حقوق
۲۷	در فقه
۳۱	فصل سوم
۳۱	مبانی حقوقی اصلاح ژنتیکی
۳۲	اصلاح ژنتیکی جنین
۴۰	تاریخچه
۴۲	قانونگذاریه‌های حوزه ژنتیک
۴۲	قانونگذاری برای اصلاح نژاد حیوانات و تطبیق آن با انسان
۴۵	اصلاحات ژنتیکی گیاهان
۴۷	اطلاعات ژنتیکی
۵۰	محدودیت‌های حقوقی علم ژنتیک
۵۱	اطلاعات ژنتیکی و چالش آن با حقوق شهروندی حقوق بشر
۵۴	ناهمطرازی قانونگذاری داخلی با پیشرفت‌های ژنتیکی
۵۵	ایرادات وارده به قانون ایمنی زیستی
۵۶	عملکردهای قانونی حقوق بشری در قبال فن‌آوریه‌های ژنتیکی غیر قانونی
۶۰	نظام مسؤولیت کیفری ناشی از دستکاری ژنتیکی نامطلوب در نظام حقوقی ایران
۶۴	نظام مسؤولیت مدنی ناشی از دستکاری ژنتیکی نامطلوب در نظام حقوقی ایران

۶۸	فصل چهارم
۶۸	مبانی فقهی
۶۹	مهندسی ژنتیک و فقه
۸۰	فقه پزشکی
۸۲	چالشها
۸۳	تکلیف
۸۴	فطرت
۸۶	برخی احکام
۹۲	منابع و مأخذ

www.ketab.ir

مقدمه

فناوری مهندسی سلولهای نطفه‌ای به مجموعه روشهای اجرای مداخلات ژنتیکی در رسته‌ی سلولهای زایا اشاره دارد که در محیط آزمایشگاهی، تغییرات ژنتیکی مورد هدف را به صورت توارثی انتقال داده و در تمام نسلهای آتی به طور دائمی باقی گذارد. ژن درمانی عبارت است از وارد کردن یک ژن به داخل یک سلول با هدف رسیدن به نوعی اثر درمانی اعم از مداوا یا پیشگیری از یک بیماری بنابراین، هر گونه اقدام برای جانشین کردن ژن یا عملکرد ژنی بیمارگونه با شاخصهای سلامت چنانچه با هدف درمان یا پیشگیری از یک وضعیت نامقبول پزشکی انجام شود، در سطح درمانی فزاینده می‌گنجد. این در حالی است که در سطح بهسازی به فعالیتهایی اشاره میشود که ایجاد تغییرات ژنتیکی دائمی را در راستایی متفاوت از تعاریف و برداشتهای سنتی از درمان دنبال میکنند. بهسازی بهتر، بهسازی یا اصلاح ژن به معنای تقویت، افزایش و پرورش خصوصیات ژنتیکی است که هدف آن صرفاً درمان یا پیشگیری از بیماری نیست؛ نظیر بهسازی ژنی برای افزایش خلاقیت، رسیدن به یک فرد. از بررسی مبانی علمی و سوژه‌های این فناوری چنین مشخص میشود که رویان اصلی و امیدبخشترین سوژه برای اجرای سناریوهای مهندسی سلولهای نطفه‌ای انسان است. به راستی والدین پسر و چگونه میتوانند انتخابهای خود را به شبکه‌ی نسلهای پس از خود تحمیل کنند؟

استخراج سلسله مراتب برای آفرینش انسان در کتاب مقدس قرآن، در آشکارترین وجه خود از طریق آیات شریفه‌ی ۱۲ - ۱۴ سوره‌ی مؤمنون صورت می‌گیرد. در چارچوب این آیات دو دسته بندی فراگیر و سه دسته بندی جزئی قابل مشاهده است. « انشای آفرینش دیگر »

دسته‌های فراگیر عبارتند از: حیات رویان پیش و پس از دمیده شدن روح که فارق آن دو توسط تعبیر تحصیل می‌شود و دسته‌های جزئی که زیرمجموعه‌های مرحله‌ی پیش از دمیده شدن روح تلقی میشوند و به ترتیب عبارتند از: نطفه، علقه و مضغه. واضح است که برای تحلیل شأن رویان در فناوری مهندسی سلولهای نطفه‌ای انسان ما تنها به دسته بندیهای فراگیر و فارق آن دو از یکدیگر نیازمندیم. به نظر میرسد کرامت ذاتی بشر که اثبات آن از طریق آیه‌ی شریفه‌ی ۷۰ سوره‌ی امداء امکان می‌پذیرد، تنها منوط به برخورداری او از روح انسانی است و در غیر اینصورت وجهی برای تفضیل بر سایر مخلوقات نخواهد داشت زیرا عنوان تکریم‌عنوانی نفسی است به این معنا که در مقام قیاس با دیگران قرار ندارد. اما منظور از عنوان تفضیل این است که شخص مورد تفضیل نسبت به دیگران برتری یابد. اگرچه وجوب دیه بر سقط جنین پیش از پیدایش روح، مورد اجماع فقها است. اما از این طریق، حرمت معدوم کردن رویان را به ذهن متبادر می‌سازد اما باید توجه داشت که دیه را همان در رده‌ی کیفر به شمار آورد و چه بسا بتوان آن را در مواقعی که فعل حرامی رخ نداده باشد نیز نامزدناهیست.